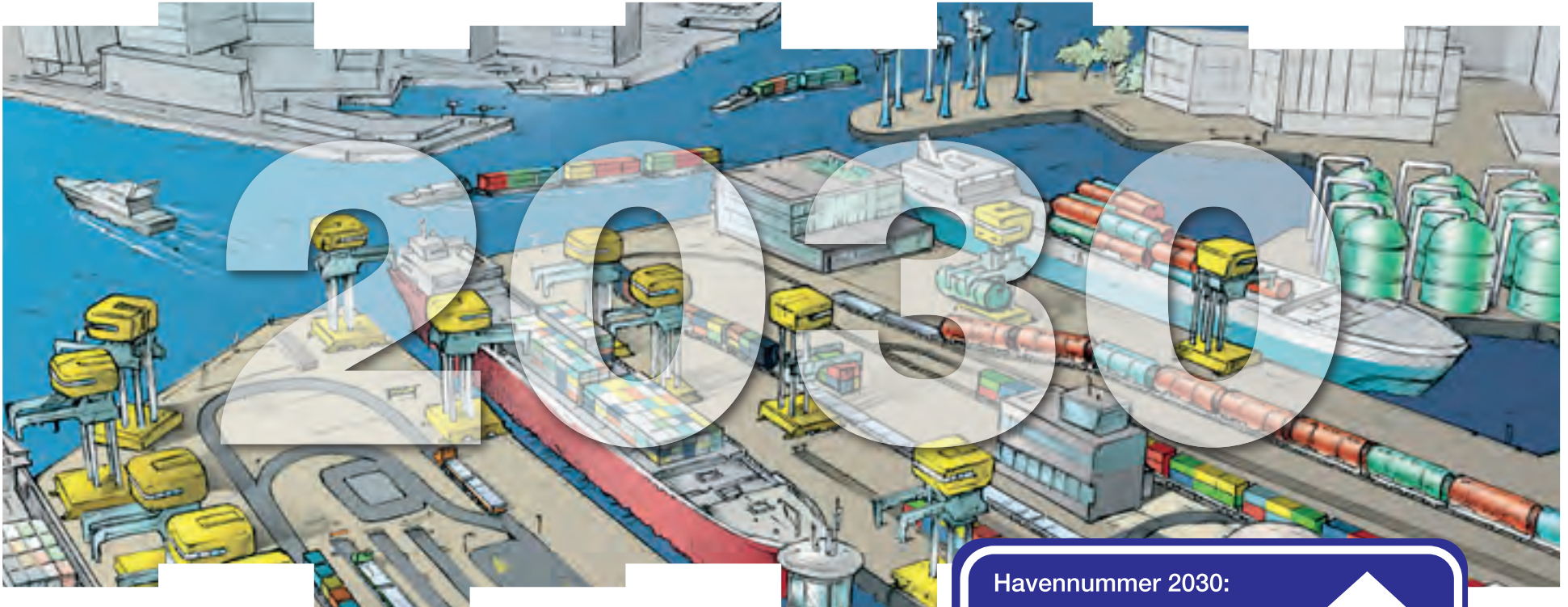

ZIJN GAMERS DE HAVENWERKERS VAN MORGEN?

Bron illustratie: www.portcompass2030.com

Kapiteins, milieudeskundigen, secretaresses, financiële experts, technici, laboranten, chauffeurs, marketeers, voorlichters, operators, personeelsadviseurs... ruwweg 90.000 mensen werken er in de Rotterdamse haven. Allemaal druk-druk met wat vandaag af moet, of liever gisteren al klaar had moeten zijn. Gelukkig zijn er ook mensen die zich bezig houden met de haven van morgen en overmorgen. En inzicht proberen te krijgen in wat voor soort banen er dan zijn. Over welke vaardigheden en capaciteiten havenwerkers over twintig, dertig of veertig jaar moeten hebben. En wat dat betekent voor het onderwijs. Kees Machielse van de Hogeschool Rotterdam is zo'n onderzoeker. Hij focust zich op het jaar 2030 en later. Daarom dit maal in deze serie een gefingeerd havennummer: 2030.

Havennummer 2030:

**Kees
Machielse**

**Lector Transitie van de Haven
Kenniscentrum RDM,
Hogeschool Rotterdam**

'Niemand weet hoe de toekomst eruit ziet. Waar je vandaag mee bezig bent, kan bijvoorbeeld door technologische vooruitgang morgen al anders zijn. Om een betere voorstelling van de toekomst te krijgen, is het noodzakelijk je eigen vaste denkpatronen los te laten. Door te werken met verschillende scenario's kun je verschillende toekomstbeelden verkennen. En ook andere oplossingen voor vraagstukken bedenken dan je eigen. Scenario's helpen je omgaan met de onzekerheden die het kijken in de toekomst nu eenmaal met zich meebrengt'.

Kees Machielse is gewend om vooruit te kijken. Ver vooruit. Sinds anderhalf jaar doet hij dat nu aan de Hogeschool Rotterdam als lector Transitie van de Haven. Zijn werkplek is dicht bij het havenwater, op de RDM-Campus. Eerder werkte hij onder meer bij de gemeente Rotterdam en bij het TNO. Veranderingen en onzekerheden, het zit hem in het bloed. Het werkwoord 'kunnen' en speciaal het woordje 'kan' staat centraal in zijn doen en laten. 'En dat is ook steeds het zwakke in mijn verhaal', zo relateert hij zelf. 'Wie scenario's voor de toekomst maakt, weet één ding zeker, namelijk dat geen van die scenario's het precies wordt. Maar het is dan altijd wel nuttig om terug te redeneren om te zien waardoor het dan anders is gelopen.' Hij is ervaringsdeskundige. De impact van internet zag hij beginjaren negentig al aankomen, terwijl in zijn werk-

omgeving vaak werd gereageerd met: 'och, zo'n vaart zal dat met het internet toch niet lopen'.

Eenzelfde sterke gevoel heeft hij nu bij de 3d-printer. Voor menig een nu vooral een handig apparaat dat sleutelhangers en een plastic bord, bestek en een beker maakt. Vooral heel duur en heel experimenteel. Voor Machielse daarentegen staat de 3d-printer symbool voor een nieuwe technologische revolutie die aanstaande is en minstens even grote gevolgen zal hebben voor de samenleving als internet in de jaren negentig. Hij spreekt van het 'internet of things' waarbij alledaagse dingen 'straks' fysiek aan het internet gekoppeld zijn. Nu al worden schedels in 3d geprint en kan het apparaat in de medische wereld wonderen verrichten door een heup, elleboog of ander gewricht simpelweg te vervangen.

'Makerspace'

Kees Machielse vergelijkt: 'Ooit bedacht autobouwer Henry Ford de lopende band en de massaproductie. De 3d-printer is precies het tegenovergestelde en zorgt juist voor productie op kleine schaal. Gewoon bij je thuis en niet meer ver weg in China. Dat die ontwikkelingen in de toekomst wel eens grote gevolgen voor het transport kunnen hebben - en dus eveneens voor de haven - mag duidelijk zijn. Machielse laat het woord 'Makerspace' vallen: een ruimte waar 3d-

printers staan opgesteld en waar voorwerpen op kleine schaal geproduceerd worden. Op de RDM-Campus is al enige tijd geleden de RDM-Makerspace ingericht.

'Mijn verhaal zou wel eens een krimp voor de haven en het aantal havenwerkers kunnen betekenen. En dat terwijl het bestaande havendenken doorgaans toch uitgaat van alsmar groei en groei. De uiteindelijke invulling van de Tweede Maasvlakte kan er wel eens heel anders uitzien dan we nu denken. Met veel 'Makerspaces' bijvoorbeeld in plaats van containerterminals.' Machielse beseft dat hij prikt en prikkelt. En waarom ook niet. Zo was de bestaande Maasvlakte eind jaren zestig in de vorige eeuw vooral bestemd voor de productie van staal: een soort tweede Hoogovens. Dat is even anders gelopen, ook als het gaat om het soort havenwerker.

HBO in de Haven

En wat betekenen dergelijke ontwikkelingen nu voor de havenwerker van morgen? Hoe moeten zowel het onderwijs alsook de havenondernemer zich voorbereiden op wat de toekomst in petto heeft? Machielse heeft samen met een aantal collega's vier scenario's uitgetekend over de toekomstige havenarbeidsmarkt. Deze verkenning maakt onderdeel van het programma 'HBO in de haven'.

De scenario's gaan enerzijds uit van een economie die zich verder globaliseert of van een economie die veel meer lokaal is georiënteerd. Anderzijds gaat het om de wijze waarop waarde wordt gecreëerd: vooral op persoonlijk niveau als specialist, of door meer grootschalige samenwerkingsverbanden. Al naar gelang het scenario heeft de haven vooral behoefte aan extreme specialisten (doeners én denkers); aan slimme zzp-ers, aan handige netwerkers of aan snelle gamers - mensen die goed kunnen omgaan met een joystick of een virtual-reality handschoen.

Aan het onderwijs is dan de taak om daar opleidingen voor te ontwikkelen. Als er behoefte is aan specialisten ben je met een algemene opleiding op mbo of hbo meteen voorbestemd om de WW in te gaan. Indien de haven vooral 'gamers' blijkt nodig te hebben, moet juist daarvoor een opleiding in het leven worden geroepen. Wie daarover meer wil weten: kijk eens op www.hboindehaven.nl waar de scenario's zijn te vinden.

Kees Machielse besluit: 'Zo blijven we de toekomst verkennen en maken we een vertaalslag naar nu zodat haven en onderwijs zich kunnen voorbereiden. Nooit definitief, altijd tijdelijk ... en vaak tegen de stroom in.'